

IV. Poľsko-československý pomer v roku 1936

Už v kapitole I. som stručne uviedol, čo som čítal o poľsko-československom pomere v správach z Varšavy a Krakova a z inštrukcií zahraničného ministerstva. Aby bolo možno lepšie pochopiť ťažký problém, pred ktorým som vo Varšave stál, bude treba dodať niektoré skutočnosti, ktoré súviseli s vytváraním tohoto pomeru.

V citovanom telegrame dr. Beneša sa hovorí o troch hlavných výtkach, ktoré sa proti nám opakovali stále a vytrvale. Prvá sa týkala obsadenia Tešínska po prvej svetovej vojne. Viedlo by ďaleko uvádzať, ako Poľsko obsadilo v októbri 1918 Těšín i Bohumín, ako potom československé vojsko obsadilo Těšín i Bohumín v januári 1919, ako mierová konferencia zakročila a zastavila nepriateľstvo, ako bol určený plebiscit a nakoniec, ako z rozhodnutia konferencie veľvyslancov prišlo k rozdeleniu Tešínska.⁹³ Nechcem uvádzať argumenty historické a štátoprávne a vôbec nebudem na tomto mieste hájiť tézu československú. Poliaci vytýkali Československu, že použilo v januári ťažkú situáciu Poľska, ktoré bolo v konflikte so Sovietmi,⁹⁴ aby obsadilo vojensky Tešínsko. Je však jasné, že nerozhodovalo, kto bol v držaní územia a k rozdeleniu Tešínska plebiscitom alebo bez neho by bolo došlo každopádne, keďže nedošlo k priateľskému dorozumeniu medzi susedmi a vládami. Druhým argumentom v poľskej akcii proti Československu bola výtka, že Československo zamedzilo dodávke zbraní Poľsku za vojny so Sovietmi v roku 1920. Faktom bolo, že stávka železničiarov v Československu znemožnila prepravu zbraní. A tretím, hlavným argumentom bolo utlačanie poľskej menšiny na Tešínsku. Je však zaujímavé, že tento argument začal byť uplatňovaný agresívne len po roku 1934, po podpísaní poľsko-nemeckého paktu. Týmto momentom začala organizovaná kampaň proti Československu. Útoky tlače (*Illustrowany Kurjer Codzienny*, *Polska Zbrojna*, *Gazeta Polska*, atď.) boli dirigované centrálné. Vydávané boli knihy a brožúry a vznikali spoločnosti, ktoré mali za účel živiť protičeskoslovenskú nenávisť.

⁹³ Minister zahraničných vecí E. Beneš a poľský premiér W. Grabski podpísali 10. 7. 1920 vyhlásenie dávajúce spojeneckej Najvyššej rade plnú moc na určenie hranice na Tešínsku. Najvyššia rada ju preniesla na Radu veľvyslancov, ktorá 28. 7. 1920 rozhodla o rozdelení Tešínska.

⁹⁴ J. Slávik nie je tu presný. V januári 1919 prebiehal poľsko-ukrajinský konflikt o Lvov vo východnej Haliči. Poľská armáda nemala vtedy bojový kontakt s jednotkami sovietskeho Ruska.